

Коментари на Предлог Закон за конфискација на имот во граѓанска постапка

Пред да се навлезе во поединечно коментирање на членовите од Законот, потребно е да се изнесат генерални забелешки кои се однесуваат на самиот концепт на конфискацијата на имот во граѓанска постапка како што е поставен со овој Закон. Во таа насока, главните забелешки на предлог Законот, иако меѓусебно поврзани и условени, сепак можат да се поделат на три главни категории:

1. Преклопување на законски одредби и решенија во овој Закон со други закони,
2. Нејасно и нецелосно регулирани концепти и одредби во самиот предлог закон;
3. Недостиг на процесни гаранции за инволвираните лица во овие постапки и нивните права и начин на учество кои се манифестираат на повеќе начини низ Законот;
4. Ризици од злоупотреба на законот, како од аспект на негова зачестена примена и злоупотреба за пресметување со неистомисленици, така и од аспект на примена на овој закон наместо иницирање на кривична постапка, а со тоа и амнестирање на криминал.

1. Преклопување на законски одредби и решенија во овој Закон со други закони,

1.1 Во поглед на првата точка, битно е да се напомене дека согласно членот 540 од Законот за кривичната постапка (ЗКП), може да се поведе посебна постапка за конфискација на имот секогаш кога од правни или фактички причини не е можно водење на кривичната постапка. Имајќи предвид дека согласно членовите 7, 8 и 9 од предлог Законот, постапката за конфискација во граѓанска постапка се иницира секогаш кога постои сомневање за сторено кривично дело, но поради недостиг на докази (што е фактичка пречка за водење на кривичната постапка), или други објективни околности поради кои не може да се поведе кривична постапка (правни или фактички пречки за водење на кривична постапка). Според ова, не само што ситуациите во кои се иницираат овие две постапки се идентични, во голема мера се преклопуваат и инволвираните субјекти, но сепак постојат различни закони кои утврдуваат делумно различни надлежности и правила на постапката, па така имаме колизија на законски норми, што во практика ќе предизвика сериозни проблеми.

1.2 Во контекст на ова, треба да се има предвид и дека самиот концепт на предлог Законот не е јасен во поглед на тоа дали станува збор за *in rem* или *in personam* постапка, односно на моменти законот ги применува стандардите од двете постапки наизменично. Во ситуација кога ова не е строго дефинирано, треба да се примени законот кој е поповолен за лицето на кое се однесува. Ако се има предвид дека согласно практиката на Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП), како и стандардите за фер и правично судење, кога станува збор за конфискација без осудителна пресуда, во *in personam* постапка каква што е постапката за конфискација во случаите кога не е можно водење на кривична постапка, судовите мора да направат макар декларативна одлука дека (не навлегувајќи во вината и одговорноста на лицето) имотот е сепак поврзан на некаков начин со кривично дело. Тоа би значело, дека независно што станува збор за процесен закон, бидејќи кривичната постапка нуди поголем степен на заштита на правата и повисок степен за докажување од страна на државата, би требало постапката регулирана во ЗКП да се смета дека е закон поповолен за лицето кое располага со имотот, поради што би требало секогаш да се применува таа постапка, наместо постапката во предлог законот. Од друга страна, континенталните правни системи како што е и нашиот, не предвидуваат можност за *in rem* постапки.

1.3 Кога станува збор пак за контрола на имотот надвор од кривичните постапки и поврзаноста на имотот со кривични дела, треба да имаме предвид дека согласно членовите 76, 77 и 78 од Законот за данокот на личен доход се регулирани посебните даночни постапки со кои на лице кое поседува имот кој не е оданочен и чие потекло не може да се докаже, се даночи со стапка од 70%. Според податоците добиени од УЈП во изминативе 5 години се иницирани вкупно 114 вакви постапки, што значи дека овие законски одредби се применуваат во пракса, па така повторно настанува двојно регулирање на надлежностите на државата за контрола на имотот чие потекло не може да се докаже. Притоа, треба да се има предвид дека и во даночната постапка товарот на докажување е префрлен на лицето кое располага со имотот, а по конечниот исход на управната постапка, секако лицето има право на судска заштита на своите права. Доколку се земе

предвид дека повторно со двата закона се регулира иста материја, а притоа со даночните постапки не се одзема целиот имот, туку 70% од вредноста, повторно би требало да се толкува дека ова е законот кој е поповолен за засегнатите лица, па оттука би требало истиот да има првенство во примената. Поради овие причини, предлог законот не само што регулира веќе регулирани прашања и постапки, истиот наметнува построги услови како резултат на што истиот ќе биде дерогиран во речиси сите случаи.

1.4 Согласно членот 4 став 2, за прашањата кои не се регулирани со овој закон се применуваат одредбите од Законот за обезбедување на побарувањата, меѓутоа согласно одредбите на тој Закон, истиот се однесува на обезбедување на побарувања настанати како резултат на облигациони односи помеѓу должник и доверител. Конфискацијата на имот, не може да се гледа низ призмата на должничко доверителски однос на државата со лице кое располага со нелегален имот, не само поради заштита на имотните интереси на инволвираните лица во овие постапки, туку и поради можноста државата да поведува постапки за конфискација наместо постапки за извршување на облигационите обврски во случаите кога навистина постојат должничко доверителски односи помеѓу државата и граѓаните (*пример: да биде поведена постапка за граѓанска конфискација, наместо постапка за наплата на неплатен данок, бидејќи делот од имотот кој одговара на вредноста на неплатениот данок ќе може да се смета дека е имот кој не потекнува од законски извори*).

1.5 Преклопување може да се забележи и во одредбите кои ги регулираат надлежностите на финансиската полиција, па така предлог Законот нуди повеќе надлежности за финансиската полиција, затоа што се дава можност финансиската полиција да спроведува истражни дејства надвор од кривична постапка, односно за цели различни од поведување на кривична постапка, што е спротивно на член 12 од Законот за финансиската полиција. Дополнително, согласно член 11, став 5 од предлог Законот „кога државниот правобранител ќе оцени дека се потребни дополнителни податоци и докази за негово постапување, за тоа ја известува Управата. Управата е должна веднаш, а најдоцна во рок од пет дена од приемот на барањето на државниот правобранител да му ги достави потребните податоци и докази“. Со оваа одредба, државните правобранители се поистоветуваат со јавниот обвинител, бидејќи на истите им се остава можност за давање наредби на правосудната полиција за преземање на истражни дејствија и прибирање на докази, што е надвор од овластувањата дадени во Законот за финансиската полиција и Законот за државното правобранителство. Имајќи го ова предвид, како и фактот дека станува збор за граѓанска постапка, било кое тужено лице автоматски ќе се најде во понеповолна положба за разлика од тужителот, бидејќи во случајов државниот правобранител ја има на располагање финансиската полиција, која е орган на прогон и има овластувања да презема дејствија како лишување од слобода, увид и преглед во документи, преглед на багаж и лица, прикриено полициско дејствување, употреба на друга техничка опрема и слично. Со ова, државниот правобранител ќе добие многу повеќе овластувања слични на јавниот обвинител, а целата оваа постапка ќе добие многу повеќе карактеристики на кривичен прогон, без ниту една гаранција која ја нуди кривичната постапка.

1.6 Во членот 18 од предлог Законот е наведено дека „управувањето со конфискуваниот имот одземен со правосилна судска пресуда во постапка согласно овој закон се врши согласно Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка“. Сепак, имајќи предвид дека самиот Закон за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка изречно наведува дека е применлив во управувањето на имот одземен во кривична и прекршочна постапка, а не и во сите постапки каде е одземен имот. Оттука, повторно се среќаваме со ситуација каде овој предлог Закон е во колизија со други закони, овој пат давајќи повеќе надлежности на Агенцијата за управување со одземен имот, отколку што тоа го прави Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка, кој во случајов е *lex specialis*.

2. Нејасно и нецелосно регулирани концепти и одредби во самиот предлог закон;

2.1 Од друга страна, согласно одредбите од предлог законот содржани во членот 7, јавниот обвинител кога ќе оцени дека има разумно сомневање дека имотот не е стекнат од законски извори, а нема можност за покренување на кривична постапка, за тоа доставува известување до финансиската полиција (ФП) која треба да отпочне финансиска истрага. Ова е спротивно на одредбите од Законот за кривичната постапка, според чии одредби јавниот обвинител е надреден на финансиската полиција и издава наредби за финансиска истрага и го координира постапувањето на

правосудната полиција (чиј дел е и ФП) во фаза на претходна постапка (предистрага или истрага), а не и откако ќе заврши истрагата и ќе биде оценето дека не може да се покрене обвинение. Поради ова, начинот на кој е предвидено ова постапување во предлог Законот, оддава впечаток дека со истото се заобиколуваат процесните гаранции кои ги нуди кривичната постапка на инволвираните лица. Во оваа насока спорно е и прашањето дали јавниот обвинител може да дава наредби и насоки на финансиската полиција за случаи за кои веќе е утврдено дека нема основ за продолжување на кривичната истрага. Дополнително, од аспект на целисходност на постапките се поставува прашањето што ако со финансиската истрага спроведена по завршување на кривичната истрага се откријат докази за кривично дело, дали во овие случаи повторно ќе се отвори кривичната истрага? Поради ова, конвенционалната логика налага дека обвинителот треба да ја издаде наредбата на финансиската полиција за спроведување на финансиска истрага додека трае кривичната истрага, односно додека проверува дали постои кривично дело, а не дури откако ќе утврди дека не може да се поведе кривична постапка. Конечно, со ваквото решение дополнително се мотивираат обвинителите да не спроведуваат финансиски истраги паралелно со кривичната истрага, што до овој момент е детектирано како една од најголемите причини поради кои постои неуспех на конфискацијата во кривичните постапки.

2.2 Надоврзувајќи се на ова, според дадената дефиниција во членот 5 од предлог Законот, разумното сомневање е „разумно сомневање за склучени фиктивни или бестоварни правни дела со кои се располага со имот за чие стекнување не може да се докаже дека е од законски извори и кои не се основ за стекнување на имот на законит начин“. Доколку ја занемариме кружната дефиниција според која „разумно сомневање е разумно сомневање“ за фиктивни правни дела, според истата дефиниција, разумното сомневање е степен на сомнеж откако е спроведена финансиската истрага и се прибавени докази за постоење на фиктивни правни дела и незаконско потекло на имот, а со тоа постојат основи за поведување на судска постапка (тужба). Оттука, не е јасно како јавниот обвинител уште при отфрлање на кривичната пријава или запирање на кривичната истрага ќе цени дали постои разумно сомневање во оваа фаза од постапката, кога финансиската истрага за проверка на имотот треба допрва да почне.

2.3 Во членот 2, став 3 од предлог Законот е наведено дека со него истовремено се превенираат кривичните дела поврзани со организираниот криминал и корупција, меѓутоа никаде во предлог Законот на друго место не се среќаваат одредби кои упатуваат на тоа дека главната цел на предлог Законот е токму сузбивање и превенција на организираниот криминал и корупцијата. Напротив, низ текстот на целиот прелог Закон може да се забележи дека истиот има поширока намена и дека може да биде применуван за сите лица, независно од нивната поврзаност со организирани криминални групи или корупција.

2.4 Според целиот текст на предлог Законот не е јасно во која фаза започнува оваа постапка, дали со финансиската проверка на имотот, или дури откако ќе биде поднесена тужба за иницирање судска постапка. Во најголемиот дел предлог Законот се осврнува кон почетокот на судската постапка како почеток на целата постапка, но во таков случај останува нејасно во која постапка се врши финансиската проверка, како и во која постапка државниот правобранител може да поднесе барање за привремено обезбедување на имот пред поднесување на тужбата. Дополнително, доколку се смета дека постапката започнува со поднесување на тужба и поведување на судска постапка, тогаш останува нејасно која е целта на начелото на тајност и во кои случаи истото би се применувало ако се земе предвид дека истото е апсолутно некомпатибилно со правото на фер и правично судење кое се заснова на начелото на јавност.

2.5 Член 3, став 4, начелото на пропорционалност во утврдување на обемот на имот кој ќе биде предмет на постапката е нејасно, затоа што целта на законот е да оневозможи располагање со незаконски стекнат имот, но сепак според ова начело имотот кој ќе се конфискува мора да биде пропорционален. Оттука нејасно е дали нема да се конфискува целиот незаконски имот доколку со тоа лицето останува без никаков имот или без доволно средства за живот?

3. Недостиг на процесни гаранции за инволвираните лица во овие постапки и нивните права и начин на учество кои се манифестираат на повеќе начини низ Законот;

3.1 Може да се забележи дека законот воопшто не посветува внимание на заштитата на правата на лицата инволвирани во овие постапки, па така во текстот воопшто нема одредба за тоа кои лица имаат пасивна легитимација во овие постапки, односно против кои лица се поведува постапката, односно се поднесува тужбата. Така, законот е

исклучиво ориентиран кон регулирање на надлежностите и постапувањето на државните органи и условите во кои се поведува постапката. Во оваа насока, во дефинициите во членот 5, нема дефиниција за тужен, туку дефиниција која терминот засегнато лице го опишува токму како тужено лице кое има право и обврска да докажува. Со самото тоа што за ова лице се наметнува обврска да докажува, како и тоа што неговото неучествување во постапката може да има негативни последици за него, ако се земе предвид дека не станува збор за кривична постапка, би требало ова лице да биде ослобувано како тужено лице.

3.2 Според понудената дефиниција за совесно трето лице, може да се заклучи дека тие „се лица кои стекнале имот од законски извори и на законит начин и не знаеле или не можеле да знаат дека имотот претходно не бил стекнат од законски извори“. Тука треба да се има предвид дека целта на законот е да се оневозможи располагање со незаконски стекнат имот. Во оваа ситуација се поставува прашањето зошто лица кои имаат дадено соодветен надомест за да се стекнат со имот на сосема легален начин, би требало да бидат инволвирани во овие постапки? Доколку лицата имаат докази за начинот на стекнување на имотот, тогаш тие не може да се смета дека располагаат со незаконски имот кој не одговара на нивните приходи и финансиска состојба. Оттука, истите не би требало воопшто да бидат вклучени во овие постапки и да одговараат за начинот на кој бил стекнат имотот пред истиот на легален начин да премине во нивна сопственост, туку предмет на постапката би требало да биде лицето кое го продало незаконски стекнатиот имот, а со цел од него да се одземе паричниот надомест кој го добил како резултат на префрлање на имотот на трето лице. Затоа, неопходно е соодветно да се унапреди дефиницијата за трето лице и таа да ги вклучува сите лица кои имаат какво било стварно или друго право врз имотот, а не само право на сопственост. Тука исто така треба да се има предвид дека освен во дефинициите, третите лица, нивните права и начин на учество во постапките воопшто не е регулиран во останатиот дел од законскиот текст.

3.3 Член 3, став 1, алинеја 4 го предвидува начелото на тајност. Доколку станува збор за судска постапка, мора да има начело на јавност, а не на тајност. Тајност може да има само за време на кривична истрага согласно одредбите од ЗКП, а дури и таму тајноста на постапувањето не може да биде апсолутна, туку лицето против кое се води постапката мора да биде запознаено со собраните докази како против него, така и во негова полза пред да биде завршена истрагата, па дури има можност да побара јавниот обвинител да собере и дополнителни докази кои одат во прилог на неговата одбрана. Поради тоа, начелото на тајност на овие постапки мора да се тргне или поубаво да се прецизира на што се однесува и во кои случаи се применува. Во секој случај, мора да се има предвид дека ако постапките започнуваат со поднесувањето на тужбата и почеток на судски спор, начелото на тајност наметнато како принцип, ќе биде апсолутно спротивно на стандардите за фер и правично судење.

3.4 Во член 3 став 5, непотребно се набројани конвенциите кои се применливи, затоа што тоа е променлива категорија и може да се случи да има некоја нова конвенција на темата.

3.5 Според член 4, став 3 правосилна кривична или управна одлука не влијаат на постапката уредена со овој закон. Ова е исклучително спорна одредба, затоа што не може по сила на закон да се негира принципот на non bis in idem. Тоа значи дека при одлучување за тоа дали прашањата кои се предмет на оваа постапка претходно биле разгледувани од суд и за нив е донесена правосилна одлука, судовите мора да имаат слобода за оцена на доказите и состојбата. Тука треба да се има предвид дека не смее да се остави на јавниот обвинител да може да бира која постапка ќе ја примени, ниту пак да има резервна постапка доколку нема успех со кривичната постапка. Ова е дотолку повеќе проблематично ако се има предвид изнесеното во првата точка на овој документ во поглед на преклопувањето на оваа постапка со кривичната конфискација и посебните даночни постапки, според што со оваа законска одредба сериозно се нарушува правната сигурност и предвидливост.

3.6 Проблематична е и одредбата од ставот 5 согласно која наследувањето на имотот не е основ за докажување на легално потекло доколку не може да се докаже потеклото на имотот на оставителот. Ова не само што навлегува во прашања кои веќе се регулирани со други закони, туку поставува и сосема поинакви ефекти на наследувањето, бидејќи истото е препознаено како легален и легитимен начин на стекнување со сопственост. Уште посериозен проблем е недостигот на временска рамка во која може да се врши проверката на имотот (*пример: најмногу 10- 20 години наназад*), бидејќи без вакво ограничување ќе може да се оди неограничено наназад со проверка на имотот на оставителите сè додека конечно не се дојде до точка по која нема да има докази со кои ќе може да се докаже легалното потекло на имотот. Тука пред сè треба да се има предвид дека голем за број на имотите, особено домови и друг имот во руралните средини

сопствениците немаат докази како имотот бил стекнат пред повеќе од 3 или 4 генерации. На ова се надоврзува проблемот и со нелегално изградените објекти, особено оние кои се во процес на легализација.

3.7 Според член 6, став 5, „овој закон го опфаќа и имотот на резидентни и нерезидентни државјани на Република Северна Македонија, странски државјани, лица без државјанство, кои се на листата на санкции на ЕУ или САД кои престојуваат и трансферираат преку Република Северна Македонија“. Ваквата дефиниција е нејасна од причина што ставовите 1 и 2 веќе утврдуваат дека во овие постапки може да биде опфатен имотот на резидентни и нерезидентни државјани на Република Северна Македонија, странски државјани, лица без државјанство, па нејасно е зошто има потреба да се додаде овој став и да се специфицира дека овие лица можат да бидат опфатени во постапките и ако се на листата на санкции на ЕУ и САД. Проблематична е и одредбата која вели и лицата кои „трансферираат“, без да се прецизира дали истите треба да имаат имот во државата или државата може да поведе постапка за нивен имот кој е во странство. Имајќи предвид дека оваа одредба опфаќа и лица без државјанство кои трансферираат низ Република Северна Македонија, прашањето се надоврзува со процесните гаранции за нивна соодветна информираност за постапките и обезбедување на нивно активно учество во постапките. Конечно, треба да се има предвид дека „листата на санкции“ на ЕУ и САД не се официјални судски документи, ниту пак се официјални документи за започнување на кривична постапка, прогон против определени лица и истрага на потеклото на определен имот. Нејасно е зошто воопшто има потреба од овој став.

3.8 Во членот 8 каде се утврдени условите за поведување на постапка е наведено дека постапката започнува откако има разумно сомневање, со што повторно се акцентира прашањето како јавниот обвинител може да цени дали постои разумно сомневање согласно член 7 став 1. Дополнително, доколку според оваа одредба постапката започнува со поднесување на тужба откако се претходно исполнети условите, се поставува прашањето во која фаза, односно во која постапка се врши проверката на имотот од страна на финансиската полиција? Во оваа насока, не е регулирано кои услови треба да бидат исполнети за да се започне со проверка на имотот/ истрага од страна на финансиската полиција која дури потоа треба да резултира со започнување на постапка за граѓанска конфискација.

3.9. Кога станува збор за вториот услов за поведување на постапка за граѓанска конфискација- вредноста од 50 000 евра на целокупниот имот- нејасно е зошто истата се пресметува според среден курс од 2007? Нејасна е дефиницијата на целокупен имот, па така се поставува прашањето дали доколку се утврди дека определен имот е со вредност помала од 50 000 евра и постапката е запрена поради тоа што не се исполнети условите, дали по протек на определено време, доколку се направи нова проверка и се најде дополнителен имот кој е стекнат во друг период, но исто така е со вредност помала од 50 000 евра, дали државниот правобранител ќе може да го вклучи претходно детектираниот имот за збирот на вредноста да достигне над 50 000 евра? Во овој контекст исто така е нејасно дали е релевантна вредноста на имотот во времето во кое тој бил стекнат, или се пресметува вредноста на имотот во моментот кога се поднесува тужбата? Што во случаите кога не може да се утврди периодот во кој е стекнат имотот?

3.10. Предвидениот начин на пресметување на вредноста на имотот според методологија донесена од страна на министер е неприфатлив. Вредноста мора да се утврди со вештачење, изготвено и презентирано во судската постапка, како што тоа е обврска и за секој друг тужител во граѓанските постапки, а впрочем е и начин на утврдување на вредноста во кривичните постапки. Државата не смее да има привилегиран третман, ниту пак да наоѓа начин како да ги заобиколи процесните гаранции за да се олесни постапувањето на државните органи, независно колку и да е благородна целта што се сака да се постигне. Пресметките мора да бидат индивидуализирани и конкретни за секој посебен случај, затоа што во спротивно доаѓаме до апстрактна примена на многу конкретни одредби. Ова е можеби најголемиот ризик како за член 1 од Протокол 1, така и за член 6 од ЕКЧП.

3.11. Член 11 став 3 од предлог Законот дава можност државниот правобранител да побара исплата на парични средства во висина на вредноста на имотот доколку незаконски стекнатиот имот е помешан со друг, законски стекнат имот. Овде веројатно е направен обид да се воведо концептот на вредносна конфискација, но, законскиот текст вели исплата на парични средства, а не конфискување на имот во соодветна вредност. Од друга страна, вредносната конфискација не значи можност државата да бира дали ќе конфискува конкретен имот или определен паричен износ, туку истата се применува само кога е невозможно да се утврди точно кој имот е стекнат незаконски, но се знае колкава е вредноста на незаконскиот имот. Начинот на кој државата ќе располага со конфискуван имот кој е дел од друг имот е посебно прашање кое треба да се уреди со посебни закони, а не на овој начин да се даде дискреција на државното правобранителство да бира дали ќе конфискува имот или вредност која кореспондира на имотот.

3.12. Во предлог законот не се воведени одредби кои го регулираат известувањето на тужениот за поднесување на барање за обезбедување на имот, ниту пак има одредби кои го регулираат неговото вклучување и учество во постапките за обезбедување на имот. Имајќи предвид дека не станува збор за побарувања во вистинска смисла на зборот, како и тоа дека со овие мерки може да биде засегнат и имот на трети лица, неопходно е да се воведат посебни одредби за нивно учество и процесни гаранции во постапките за привремено обезбедување на имотот кој е предмет на граѓанска конфискација.

3.13. Слична ваква одредба постои и во членот 12, став 5 од предлог Законот, каде е предвидено дека „ако по поднесување на тужбата настанале околности кои го оневозможуваат одземањето на имотот, државниот правобранител може да го преиначи тужбеното барање без согласност на тужениот со барање тужениот да се задолжи да плати соодветен паричен износ“. Ова е целосно несоодветно регулирање на постапката, кое уште еднаш оддава впечаток дека целокупниот закон е направен да го олесни постапувањето на државните органи, но на сметка на засегнатите лица и граѓаните, затоа што истиот овој предлог Закон дава можност за привремено обезбедување на имотот. Оттука, пропустот на финансиската полиција и државното правобранителство да ги увидат овие ризици и да пропуштат да побараат определување на мерки за обезбедување, не може да биде на штета на тужениот или засегнатите лица. Притоа треба да се има предвид дека постоењето на повеќе видови на конфискација, не значи дека во текот на постапката јавното обвинителство во кривичните, а државното правобранителство во граѓанските постапки, можат наизменично да ги користат во еден ист предмет во зависност од тоа каков успех може да се постигне со таа мерка според моменталниот стадиум на постапката. Конечно во овој поглед, повторно постои наизменична употреба на вредносна конфискација и задолжување за плаќање, иако станува збор за различни концепти. Така, што би се случило доколку и во овој и во случајот од член 11 став 3 од предлог Законот биде побарано плаќање на определен износ, а лицето нема пари да го плати истото? Ќе се измеша постапката за конфискација со постапката за извршување.

3.14. Член 12, став 6 вели: „кога во постапката судот ќе утврди имот чие стекнување не може да се докаже дека е од законски извори и постоење на совесни оштетени лица, судот со пресудата ќе го одземе имотот и ќе го пренесе на оштетените лица.“ Она што веднаш го привлекува вниманието е дефиницијата на *совесни оштетени лица*, бидејќи по природа на нештата сите оштетени лица се совесни. Дополнително, не е јасно кои лица се смета дека се оштетени, бидејќи не станува збор ниту за кривична постапка ниту за парнична постапка поврзана со облигациони односи. Поради тоа ако се мисли на обесштетување на претходно детектирани оштетени лица со кривична постапка, тогаш се јавува преклопување со имотно правното побарување, можноста за намирање од конфискуваниот имот во кривична постапка, и поведување на парница за надомест на штета. Ако се мисли пак на совесни трети лица, мора да се регулира нивното учество подетално. Во секој случај, совесни трети лица се лица што имаат некакви права на имотот, па така нелогично е да се одземе имотот од нив, за да им се даде пак на нив

3.15. Член 13 став 1 мора да се регулира и степенот на докажување кој е потребен од страна на државата, на пример да стори дека е веројатно дека имотот не потекнува од законски извори. Со дадената формулација се наведува дека судот по автоматизам ги прифаќа доказите и теоријата на случај на државата како точни, а тужениот во целост мора да го докаже потеклото на имотот. Поради ова, мора да има воведено и некаков степен на докажување што мора да е исполнет од страна на државниот правобранител пред да биде префрлен товарот на докажување.

3.16. Член 13 став 2 во огромна мера наликува на воведување на доказни правила, затоа што текстот на предлог законот укажува кои докази треба особено да се ценат од страна на судот, што е спротивно на начелото на слободна оцена на доказите од судот. Поради ова, ставот треба да биде избришан.

3.17. Членот 17 вели дека лицето против кое е изречена мерка за обезбедување на имот има право да го користи имотот за кој е изречена мерката до правосилност на одлуката по тужбата, а во граници на овозможување на неговите неопходни животни потреби. Во овој дел е нејасно која е целта на мерките за обезбедување доколку се дозволува располагање со имотот, особено затоа што според референцираниот Закон за обезбедување на побарувањата може да биде одредена токму *забрана за користење и располагање*, што е контрадикторна мерка со одредбите од овој предлог Закон. Дополнително, не постојат одредби кои се однесуваат на тоа кој ја врши контролата дали располагањето со имотот е во граници на овозможување на неопходните животни потреби, или станува збор за намерно намалување на вредноста. Ова е особено проблематично доколку се земе предвид ставот 5 од истиот член според кој „тужениот не одговара за намалување на вредноста на имотот која доаѓа поради нејзината редовна употреба, но одговара за предизвикана штета и уништување на имотот“. Во овој контекст не е јасно дали одговара за кое било оштетување или

уништување на имотот (vis major, вина на друг, ненамерно оштетување итн.?), или само доколку истото е направено со намера да се намали вредноста. Воедно овие одредби се спротивни на од Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка, кој очигледно се референцира за управувањето со конфискуваниот имот, што е уште еден проблем поврзан со примената на тој Закон во овие постапки.

3.18. Член 18 став 2 излегува надвор од можостите предвидени со одредбите во Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка, бидејќи во Законот за управување со имот е предвидено социјално реискористување само на многу ограничен вид на имот, а не и на секој имот кој е одземен.

4. Ризици од злоупотреба на законот, како од аспект на негова зачестена примена и злоупотреба за пресметување со неистомисленици, така и од аспект на примена на овој закон наместо иницирање на кривична постапка, а со тоа и амнестирање на криминал.

4.1 Доколку се имаат предвид погоре изнесените забелешки, се добива впечатокот дека целиот предлог Закон е напишан со цел да се олесни постапувањето и степенот на инволвираност и посветеност од страна на јавните обвинители и финансиската полиција, со надеж дека намалувањето на стандардите за докажување ќе вродат со поголем број на конфискации. Во текот на целиот текст отсутнуваат какви било гаранции кои се однесуваат на граѓаните кои би можеле да бидат засегнати во оваа постапка, па дури и целосно отсуство на одредби за нивното учество.

4.2 Се поставува прашањето дали итноста на овие постапки нема да го загрози постапувањето на финансиската полиција во кривичните постапки, односно зошто се приоритизираат овие постапки во фаза на истрага на сметка на кривичните, каде исто може да има мерки за обезбедување на имот? Ова од друга страна остава сомнеж дека кривичните постапки ќе се напуштаат на сметка на граѓанската конфискација, а и онака ретката конфискацијата во кривична постапка целосно ќе исчезне.

4.3. Треба да се има предвид дека не постојат соодветни регистри на имотот, функционалност на системот и лесен пристап до документи и докази за граѓани како би можеле истите лесно да обезбедуваат докази, особено за недвижен имот кој го имаат во семејството со генерации, особено ако станува збор за уметнички слики и други предмети чија вредност се утврдува исклучително тешко, но во дадени случаи е невозможно да се докаже кога и како биле стекнати.

4.4. Конечниот заклучок е дека државата треба да ги унапреди веќе постоечките механизми за контрола на имотот наместо да посега по револуционерни решенија, кои во оваа форма и во контекст на нашата држава ќе предизвикаат многу повеќе проблеми отколку што ќе придонесат за надминување на постоечките.